

ARRIESTA

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - MAIG/ JUNY 2009 - Núm. 99

Subscripció anual: 20 € / Preu exemplar: 4 €

ARESTA 99
MAIG-JUNY 2009

2
TEMA DE PORTADA
OH!, KAMTXATKA
Antoni Satorra

6
EXCURSIONISME
PUJADA AL PIC DE MONTMAGASTRE
Xavier Massot i Castelló

8
ITINERARI EXCURSIONISTA 99
GRAUS DE L'EGUA I DE LA MANGALA
(SERRA DE LA LLENA)
Manel Cortès

10
VIATGE
MADEIRA, EL PETIT PARADÍS
DE L'EXCURSIONISTA
Montse Ibáñez i Joan Ramon Segura

13
ALPINISME
CASTOR (4.228 M), UN QUATRE MIL
ASSEQUIBLE
Miquel Àngel Ramos Pintó

14
CURSET
NEU, ALLAU I FORMACIÓ
M. Lluïsa Huguet Recasens

15
APUNTS I COMUNICACIONS
Equip Aresta

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Josep Lluís Gàzquez, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé. DISSENY GRÀFIC: Josep Herràndiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@cel.cat INTERNET: <http://www.cel.cat> IMPRIMEIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada: 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números: 20 euros. Preu del número: 4 euros. Impres en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTO DE PORTADA: La vall dels Guèisers FOTO CONTRAPORTADA: Caldera del volcà Mutnovsky. Fotos: Antoni Satorra
COL-LABOREN:

Es torna a parlar de cobrar les despeses causades pels rescats en els accidents de muntanya. Aquest és un tema recurrent; ja se'n parlava deu o dotze anys enrere, però sembla que ara va de debò, i es posarà en pràctica a partir d'aquest any 2009 que comença. També es diu que la norma només s'aplicarà en cas d'haver-hi negligència o imprudència per part de l'accidentat. Fins aquí la notícia, que no ens pot passar per alt sense afegir-hi el nostre comentari.

És cert que d'uns anys cap aquí els accidents a muntanya cada cop són més nombrosos. Cada dia més, persones poc o gens preparades es llancen a una aventura que desconeixen: persones que van *per lliure*, sovint amb un equipament inoperant. Des d'aquest punt de vista, potser no hi ha res a dir contra la intenció de cobrar pels rescats en cas d'accident, i més si es pensa que les persones que duen a terme el salvament sovint s'han d'arriscar elles mateixes per salvar l'accidentat. Saber que el possible rescat s'haurà de pagar, pot fer que s'ho pensin dues vegades els aspirants a aventurers, però ens temem que no serà així. Per als muntanyencs *comme il faut*, la norma no ha de crear cap problema, l'eventual rescat està cobert per l'assegurança federativa.

Ara bé, crida un xic l'atenció que es parli només d'accidents de muntanya; els rescats en altres àmbits, doncs, queden exempts, pel que es veu. En altres esports, en què també es produeixen accidents... cal esperar que la nova normativa no aplicarà cap tracte diferenciatiu que suposi la discriminació dels soferts excursionistes, en les seves diferents modalitats, discriminació que seria del tot inacceptable. I escrivim el mot *soferts* intencionadament, atès el cúmul de disposicions que per un i altre costat intenten retallar la nostra pràctica, sovint sota el pretext de la protecció de l'àmbit natural, mentre que activitats realment destructives (no cal esmentar-ne cap, tots les sabem) són vistes amb bons ulls o, com a mínim, l'Administració mira cap a un altre costat.

Un altre detall que convé assenyalar és el de la negligència o imprudència, qüestió força subjectiva. Qui ho decidirà, si l'accidentat ha estat negligent o imprudent? Algun funcionari que només ha vist la muntanya en postals i a la pantalla de la TV? O bé un comitè de muntanyencs experts? Ens temem que més aviat serà el primer.

Temps al temps.

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Volcà Karimsky (1.468 m) des de l'helicòpter

Oh!, Kamtxatka

Quan veus a la revista *National Geographic* un reportatge sobre els óssos que viuen a Kamtxatka, quan llegeixes algun article que parla dels volcans de Kamtxatka, quan la pel·lícula argentina de Ricardo Darín ens mostra Kamtxatka com un lloc difícil d'aconseguir; com si fos una fita on hem d'arribar: aquest nom et va quedant al cervell, mires el mapamundi, i veus que es tracta d'una península situada a l'extrem est de Rússia i penses, —què tindrà aquest tros de terra d'unes dimensions com Espanya que fa que t'interessis per ella? Tot va començar un dia de finals de primavera quan algú em va preguntar —què faràs per vacances? Primer vaig tenir dubtes, no havia pensat res encara, després vaig respondre sense dubtar-ho, **“me'n vaig a Kamtxatka”**. En arribar a casa començo a cercar informació sobre aquest lloc, —caram!, semblava molt interessant, i a més a més actualment, sembla accessible, ja que fins al final de la Perestroika i desintegració de l'URSS no s'hi va començar a poder accedir com a turistes. Els militars tenien la península per a ells, per defensar-se dels possibles atacs dels americans durant la guerra freda.

Faig córrer la veu per si algú m'acompanya, i de moment no trobava ningú, o potser és que no ho vaig dir prou fort, o a suficient gent, o era ja massa tard i tothom ja havia fet els seus plans per l'estiu. El cas és que, després de donar-hi tombs i veure el que ens podia esperar allí, sortim a la segona quinzena d'agost, l'Elena Berga, la Núria Terés, la Montse Ahumada i jo. Havíem de fer moltes coses sobre el catàleg, ja hi havia temps suficient amb dotze

dies per fer tot el que ens havien promès per internet? Ascensió a tres volcans, tres dies de rafting, viatge amb helicòpter, un tomb per una de les badies més grans del món, banys amb aigües termals, acampades, etc.

L'arribada a la capital, Petropavlovsk de Kamtxatka va començar amb pluja, la ciutat (192.000 habitants) amb els típics edificis russos de formigó, semblen tots iguals, els carrers plens de basalts d'aigua, no gran cosa a ressaltar. Trobes coses que et semblen rares, com per exemple els cotxes, n'hi ha que tenen el volant a la dreta i d'altres a l'esquerra, tot i que condueixen per la dreta com aquí, a causa de la proximitat del Japó, n'hi ha molts de segona mà i nous que vénen d'allà i al Japó condueixen per l'esquerra. A l'hotel no hi ha rentamans a l'habitació del bany, les dents, mans, etc. ho has de fer a la banyera. Per descomptat, no estàvem en un hotel de cinc estrelles (tampoc n'hi ha). Vista ja la ciutat a veure com anirà la resta del viatge.

Amb un 6WD (camió de l'exèrcit rus de sis rodes motrius adaptat per portar-hi passatgers), sortim cap al parc de Nalichevo, concretament a l'àrea del volcà Avatxinsky, més de dos hores riu amunt (sense camí) enmig de bedolls (*Betula ermanii*, *B. Platyphylla*) fins arribar al camp base (800 m) fet amb cases prefabricades tot molt ben arreglat.

La pujada al volcà (2.751 m) va durar set hores, més de 2.000 m de desnivell des del camp base. Va començar a nevar i a haver-hi boira als 1.800 m, al cim hi nevava

més que mai i un fred molt intens i la boira no ens van deixar gaudir de l'espectacle. Una mica amb la cua entre cames, i cap avall, la baixada prometia ser feixuga i lenta com la pujada, però arribats a 1.900 m el guia es desvia del camí de pujada i ens porta per una pedrera les mides de la qual en general tenien les dimensions d'una ametlla, cada passa que donaves en baixaves dos. Uns corríem avall, altres feien les passes molt més llargues del normal, més de 1.000 m de pedrera. Va valer la pena haver pujat només per la baixada. Després relax a la sauna russa del camp base, molta calor, et refrescaves amb aigua al gust tirant-te-la amb una casseroleta, vam acabar amb una fuetjada (suau) amb rames de bedoll que havíem agafat el dia abans, un plaer difícil d'explicar després de la caminada tan llarga.

L'excitació, les anècdotes contades per alguns companys que ja havien fet el rafting, feia que estiguéssim deleirosos per baixar per 80 km del riu Bystraya. A mi no m'agradava gaire la idea de passar-me quasi tres dies pel riu. Passat el migdia arribem al lloc on hem de començar la baixada, el munt d'instruccions en rus que ens donen no serveixen de gran cosa, ja que no es tracta d'un rafting de veritat, sinó que consisteix en una baixada tranquil·la, contemplar el paisatge, pescar i quedar-te badant sense pensar en res. De tant en tant, al fons senties una veu que deia: "rivion levi", "rivion pravi", "trabac", etc. Al començament, sí que ho sents, però al cap d'una estona, quan ja estàs ben encantat admirant el paisatge, ja no sents res, fins que no criden "rivion Antonio", "rivion Montse", no en fas cas, a vegades ja és una mica tard,

i ja t'has menjat la pedra, te n'has anat a la vora o has agafat una bifurcació de riu equivocada. Ja quan la tarda comença a caure, es busca un lloc on acampar, descarregar-ho tot, muntar la tenda de la cuina, del menjador, la nostra tenda i d'altres afers com encendre foc, fer llenya, pescar, etc. Arriba l'hora de sopar, tens gana després de remar (poc) durant el dia. El sopar ja està preparat per les nostres cuineres. Després de sopar comença a córrer el vodka per la vora del foc, brindis per això, brindis per allò, cançons a la vora del foc com autèntics "kumbayas". De ressopó, els peixos pescats durant la baixada, fets a la brasa, que n'estan de bons!

El campament de la segona nit en tendes és diferent, els mosquits no et deixen viure, ni que et posis repel·lents de totes classes o utilitzis xarxes antimosquits, fes el que vulguis, et mengen viu, centenars d'ells picant-te per tot arreu, però a mi no em fan res, només unes petites molèsties al començament, però se'n van en no res, ja que no són mosquits grans, sinó molt petits, per això les xarxes no funcionen.

Quan l'empresa del viatge et diu que no es pot anar amb vaixell per la badia d'Avatxa per culpa dels militars, ja que l'han tancat unes hores, penses, què estaran fent, que no deixin navegar?¹ El cas és que, aprofitant el bon temps, ens ho muntem per poder anar amb helicòpter, que quedava pendent de fer. Pugem a un MI-8 vell i

1. Arribats a casa, ens vàrem assabentar per què no havíem pogut anar a la badia d'Avatxa. Resulta que els militars van estar fent proves d'uns míssils antiescut, sense que allí ens assabentéssim de res. Ni tan sols els locals sabien el motiu del tancament.

Caldera d'Uzon

vint-i-quatre persones dins entre pilots i turistes. Les vistes impressionen molt, el volcà Karimsky, amb un con completament negre i el fum blanc sortint del cràter, el Maly Semyatxik, amb un llac d'aigua àcida de color blanquinós al seu interior. Aterrem a la caldera d'Uzon, sembla ésser que abans havia estat un volcà de més de 3.000 m d'altitud, i que un bon dia el terra va cedir, el volcà va desaparèixer i va crear aquesta depressió. Tot és viu, aigua bullint, fang de guix fent bombolles, óssos pasturant, infinitat de colors pertot arreu. La nostra guia diu que allí hi van molts científics a estudiar formes de vida (extraterrestres potser) ja que s'han trobat organismes que no respiren oxigen en unes temperatures entre 70 i 85 graus. Pugem a l'helicòpter, travessem una cresta de muntanyes i ja estem a la vall dels Guèisers, que és el segon lloc del món on se'n troba més, el primer és Yellowstone als Estats Units. L'helicòpter ens deixa al costat d'un corrent de terres molt gran, al fons moltes fumaroles de vapor d'aigua, de tant en tant es van posant en activitat els guèisers, uns ho fan sovint, altres els costa més estona, el més gran s'activa aproximadament cada quatre hores, llença aigua fins a uns 30 m i el vapor arriba a vegades fins a 300 m d'alçada. Donem un tomb i descobrim una quantitat molt gran de fenòmens naturals: brolladors d'aigua bullint, fang fent bombolles gegants i explotant, part del riu endinsant-se per escletxes i bufadors d'aigua i vapors continus. El 3 de juny de 2007 una allau de fang va tancar el riu i va crear una presa natural, i com a conseqüència, van desaparèixer la meitat dels guèisers, això no obstant, el viatge s'ho val. De la manera que vaig veure aquesta presa natural, crec que amb pocs anys tornarà a ésser com abans, és a dir, l'aigua farà el seu treball i la retenció desapareixerà, i com a conseqüència

els guèisers tapats tornaran a la seva activitat anterior, ja que passat només un any de l'incident, ja es comença a veure una altra vegada activitat per dins de l'aigua.

Arriba el dia de visitar un dels volcans més actius de Kamtxatka. El 6WD ens porta el més a prop possible del Mutnovsky, travessant glaceres quasi desfetes en aquesta època. Es mostra majestuós amb les fumaroles al capdamunt, entrem per la sortida d'aigües del cràter. L'entrada impressiona molt, fumaroles d'aigua bullint, de gas tòxic i la glacera desfent-se a les seves entranyes, és com si estiguéssim veient una pel·lícula de com es va generar la terra fa milions d'anys. Anem a visitar el segon cràter, mentre l'estic mirant, se sent una explosió i veig pedres caient dintre, i de cop comença a sortir molt més fum, —serà un avís dels “gomuls”,² que no ens volen veure per allí?, o és que tenen gana? Quan en tenen, surten al mar a pescar balenes amb les seves enormes grapes afilades, les porten al volcà on fan una gran foguera que es veu de tot arreu; llavors es produeixen rius de carn i greix que es van escampant muntanya avall, fins que se senten tips i satisfets i tot torna a la seva tranquil·litat habitual.³ Sigui com vulgui, marxo ràpid d'aquest segon cràter per continuar la passejada per la glacera, això sí, sense deixar de fer-hi un cop d'ull, per si hem de sortir corrents. La glacera clivellada va baixant al fons del cràter, a poc a poc la calor del terra la desfà, l'aigua inicialment es queda en un petit llac barrejada amb el gel, després s'escola pel davall de les roques i forma el riu. A les parets de l'immens cràter s'hi veu gel de tots colors (groc, roig, negre) segons les capes de terra per on passa.

El volcà Gorely és molt més tranquil, la pujada llarga i constant dona pas a un espectacle de colors i vistes difícils de descriure, des d'allà es poden veure els volcans Opala, Mutnovsky, Vilyutxinsky, Koryaksky, Avatxinsky i d'altres acabats amb 'insky' a la llunyania difícils d'identificar. La baixada es fa llarga, però quan una ànima caritativa et deixa un MP3 amb música suau, vas baixant admirant el paisatge i et sens com si estiguessis en una altra dimensió. Quan la música

Tots al cim

2. Fantasmes de la terra que viuen als volcans segons els natius Itelmen.

3. Aquesta és la visió que tenen aquests natius de l'erupció d'un volcà.

s'acaba, de cop començo a adonar-me que el viatge també s'acaba, i penso, —però si queda molt per fer i visitar!, molts més volcans, veure óssos de més a prop, les àguiles, els lleons marins, les foques, les tribus natives, els rens, les illes del nord i del sud, etc.

—Fins aviat, Kamtxatka!

Primer cràter del volcà Gorely (1.829 m)

Dades d'interès

Península situada a l'extrem est de Rússia entre el mar d'Ojotsk, mar de Bering i oceà Pacífic.

Tenen una diferència horària d'onze hores més respecte a nosaltres.

Àrea 472.300 km² 27% dels quals són àrees protegides.

Els volcans de Kamtxatka formen part del Patrimoni Mundial de la UNESCO amb sis àrees protegides:

- Reserva natural de la biosfera de Kronotsky, extensió: 1.142.134 ha, conté la vall dels Guèisers, un dels vuit llocs al món que s'hi troba aquest tipus de fenomen, aquesta vall va ésser descoberta l'any 1941 i s'hi poden comptar fins a vint guèisers grans i més de cent brolladors d'aigua calenta, la caldera d'Uzon on molts óssos de la zona van a curar-se ferides i desparasitar-se, i la vall de la Mort on les sortides de gas tòxic que no fan pudor maten molts animals.

- Parc natural de Bystrinsky, extensió: 1.330.000 ha, al centre-oest de Kamtxatka i la població d'Esso es troba dins del parc.

Parc natural de Nalytxevo, extensió: 285.970 ha, aquest és el parc més proper a la ciutat de Petropavlovsk de Kamtxatka on es troba un dels volcans més actius, l'Avatxinsky.

- Reserva natural de la Tundra del sud-oest, extensió: 123.000 ha.

- Parc natural del sud de Kamtxatka, extensió: 860.000 ha on es troben els volcans de Gorely i Mutnovsky, i la reserva natural del sud de Kamtxatka, extensió: 225.000 ha on hi ha la més gran concentració d'óssos grisos (*Ursus arctos*) i àguiles de mar de Steller (*Haliaetus pelagicus*).

- Parc natural de Klutxevskoy, extensió: 375.981 ha, el seu nom es deu al fet que hi ha el volcà més elevat d'Euràsia, 4.750 m.

Té una població de 345.000 habitants, dels quals 198.000 viuen a la capital Petropavlovsk de Kamtxatka. Així doncs, a la península hi viu menys d'un habitant per km².

Abans que els russos poblessin Kamtxatka ja hi vivien les tribus natives de:

- Itelmen, bàsicament viuen de pescar al sud.
- Koriyak, viuen de la pesca i de pasturar rens, aquests viuen al nord.
- Txuktxi, fan el mateix que els koriyak.
- Even, pastors de rens de l'àrea de Bystrinsky.
- Aleut, es van moure a Kamtxatka des de les illes Aleutian.

Kamtxatka té uns cent seixanta volcans dels quals vint-i-nou estan en activitat. És un dels llocs més interessants del món per a la pesca, amb sis classes de salmó. El salmó rei (*Oncorhynchus tshawytscha*) amida una mitjana d'entre 84 i 91 cm. Però se n'han arribat a pescar de fins a 147 cm. El seu pes oscil·la entre 4,54 i 22,7 kg. Se n'han pescat de fins a 59 kg La truita arc de sant Martí (*Oncorhynchus mykiss*) pot arribar a fer fins a 124 cm i 20 kg de pes. Per als pescadors, un paradís a tenir en compte.

Text i Fotos: Antoni Satorra

Pujada al pic de Montmagastre: una petita gran excursió

Després d'un cert temps sense escriure res per a la revista ARESTA em vaig decidir a fer un article sobre una petita i modesta excursió ja que vaig pensar que a la nostra revista, normalment, s'hi publiquen ressenyes de grans viatges, travesses i ascensions però que, tal vegada, hi manquen referències a petites excursions per a fer en família i que estiguin adreçades a uns destinataris menys exigents des del punt de vista esportiu.

El motiu pel qual em vaig decidir a fer aquest article és que en l'època de la vida en la qual em trobo, amb dos nens petits, em ve més de gust fer petites passejades amb la família i trobar racons propers on estar a l'aire lliure i transmetre als meus fills el meu amor per la muntanya. És per això que em vaig posar a escriure la ressenya de la darrera excursió que vaig fer amb els meus fills, ja que l'indret que vàrem visitar ens va sorprendre i penso que val la pena de conèixer.

Davant del dolmen

Espero que algun dels lectors de la revista faci cas d'aquesta recomanació i es decideixi a fer la fàcil excursió que descriu a continuació.

La pujada al castell de Montmagastre: el mirador del Mig Segre

Descripció de l'entorn

El Mig Segre és una subcomarca ben definida dins de la Noguera. Aquesta subcomarca es caracteritza per un mosaic format per turons i petites valls amb masies i llogarets, conreus de cereal i bosquines de pins i alzines. Un indret on es pot gaudir d'aquest mosaic és a l'entorn de la localitat de Montmagastre, al terme municipal d'Artesa de Segre, dominat per la muntanya del mateix nom. A drete i esquerra, pistes forestals ens duen cap a les masies i els camps de conreu. Davant nostre, a mesura que hom va pujant, es veu a tothora la silueta perfectament cònica del Montmagastre, muntanya que tot i que no és gaire alta (763 m), destaca amb gran personalitat sobre l'entorn per la seva forma geomètrica gairebé perfecta i solitària que domina la contrada. Dalt del tossal hi ha les restes d'un castell i, en el punt més alt del vessant,

Campanar de Montmagastre

les ruïnes de la canònica de Sant Miquel que sembla que facin equilibri sobre el pendent.

Una mica d'història

La muntanya de Montmagastre domina una àmplia panoràmica que va des del Cadí fins al Montsec, en el qual destaca la visió de la roca dels Arcs. Cap al sud, es veu tota la plana de Lleida, fins la serra de la Llena i totes les serralades del Prepirineu exterior.

Dalt de tot s'hi troben les escasses restes del castell de Montmagastre, el qual està documentat des d'abans de l'any 1000. Aquest castell formava part del conjunt de fortificacions frontereres que hi havia entre les terres cristianes i sarraïnes. L'any 1041 era possessió d'Arnau Mir de Tost, qui en aquells temps conquerí Àger i prengué nombrosos pobles i castells als sarraïns.

El castell de Montmagastre va ser un dels referents de la baixa edat mitjana si bé avui gairebé no en queda res. Sí que hi resten, però, les ruïnes de la important canònica de Sant Miquel que es remunta, almenys, al segle XI¹, amb afegits arquitectònics que arriben al segle XVII, tal com es llegeix a la inscripció que encara avui hi ha a la portalada, que data de l'any 1643. Dins del recinte hi ha grafitis medievals amb escenes de cavalleria que es poden situar entre els segles XII i XIV.

Com pujar-hi

Lapujada al castell de Montmagastre no té cap dificultat i té l'interès de portar-nos a un indret amb valor històric i des del qual podrem gaudir a vol d'ocell d'una àmplia panoràmica.

Des de Lleida anirem fins a Artesa de Segre i des d'aquí, per la carretera d'Artesa de Segre a Isona fins

a poc de passar la localitat de Vall-llebrerola on trobarem un desviament a la dreta, el qual, al cap de cinc quilòmetres, ens durà al peu de la muntanya de Montmagastre (67 km des de Lleida).

Un cartell informatiu de l'Ajuntament d'Artesa de Segre ens indica el nom de dues masies (Cal Badià i Cal Miquelàs) i ens assenyala l'inici del camí que puja al castell. Aquí es pot aparcar el vehicle i començar a caminar per una pista forestal. A mà dreta es veuen dos dipòsits d'aigua, un de metàl·lic i un de formigó. Des d'aquest dipòsit de formigó, un corriol s'enfila muntanya amunt i ens fa arribar fins a la canònica i el castell després de pujar uns 170 metres de desnivell. La baixada és pel mateix camí.

Si volem arrodonir la jornada podem visitar un dolmen que hi ha allà mateix. Seguint la carretera uns 100 m més amunt d'on hem deixat el cotxe, trobarem un rètol que ens indica la presència d'un dolmen. Baixem al bosc i en un parell de minuts trobarem, amagat entre els arbres, un dolmen al qual li manquen les pedres de la coberta. Tot i això, és interessant de visitar-lo per l'antigor que traspua l'indret, les alzines velles i ombrívols, el llit rocós del terreny i els líquens mil·lenaris sobre les pedres.

Text i fotos: Xavier Massot i Castelló

Tota la família davant del cim

1. En un document de l'any 1010 apareix la donació d'uns béns de la comtessa de Barcelona Ermessenda i del seu fill Berenguer Ramon I a Sant Miquel de Montmagastre.

ITINERARI EXCURSIONISTA NÚM. 99: GRAUS DE L'EGUA I DE LA MANGALA (SERRA DE LA LLENA)

La serra del Montsant és ben coneguda pels seus graus, pujadors més o menys atrevits que permeten superar els cingles de la muntanya. N'hi ha més de trenta, de dificultat ben diversa, des de simples camins enfiladissos fins a passos verticals equipats amb sirgues o agafadors de ferro. Precisament, al darrer dels Itineraris Excursionistes, el núm. 98, se'n van descriure dos, un de cada mena. El que ja no és tan sabut és que la veïna serra de la Llena també té els seus graus, encara que no tan coneguts ni transitats. Aquí en descriurem dos, que permeten fer un interessant recorregut circular, baixant de l'Hostal de la Serra al riu Montsant, i retornant al punt de partida.

Hostal de la Serra (794 m, a la carretera C-242) Al costat de les ruïnes del que fou l'Hostal o Venta de la Serra de la Llena (on en altres temps feien nit els traginers que anaven de Lleida a Tarragona o Reus), prenem la pista de terra que marxa cap a migjorn. Queda a la dreta el cilindre del vèrtex geodèsic, i a poc es deixen dos trencalls a la mateixa mà. La nostra pista baixa lleugerament, i torna després a planejar.

0,08 m. Un collet (793 m) on la pista es trifurca. A mà dreta, un ramal en fort pendent baixa cap a la balma de Coll de Mònecs i el mas del Toríbio; el d'enfront va cap als conreus, i el de l'esquerra, que cal seguir, planeja al costat d'un marge de pedra seca, entre camps d'ametllers. Després, l'ample camí esdevé corriol, per terreny més boscos, i abandona uns metres la carena baixant a mà esquerra, per retrobar-la després i passar al cap de poc al vessant dret (W), que ja no abandonarà. Es passa a frec d'una balma baixa i allargada, i després la carena s'abaixa formant una ampla collada (754 m) amb bona panoràmica a cada costat. El sender és sempre ben visible, marcat amb fites.

0,25 h. Un collet (748 m) més enllà del qual la carena es bifurca: el braç esquerre s'allarga cap a les arrodonides i aèries roques dels Solans (v. itin. excursionista núm. 34, Circular del CELL de gener de 1981) mentre que el braç gira al SW, resseguit per un corriol no gaire visible, que cal prendre, passant pel flanc de la punta de Mònecs, un turó poc destacat.

0,40 h. Un replà rocós en un collet, amb bona vista sobre la serra de la Llena i el Montsant, del qual tenim enfront la punta dels Pins Carrassers, el cingle de Ventadors i el barranc dels Pèlags. Poc després es travessa una faixa de roca inclinada i llisa. En cas de trobar-la molla, és millor baixar uns metres fins al nivell de la vegetació, i tornar a pujar després. La carena esdevé progressivament més estreta, sempre recorreguda pel senderó. Som al grau de l'Egua, que permet baixar dretament al fondal del riu Montsant.

0,50 h. El corriol porta a un pas on cal desgrimir, ajudats per una roca que permet baixar en oposició, per retrobar altre cop el caminó carener, ara un xic més esborrat. Als pocs minuts es baixa per un esglaonat de roca, i poc després la carena s'acaba a la roca anomenada l'Escambell (682 m) que ofereix un bon panorama a tot el contorn. Als peus es té el fondal del riu, amb el solitari mas del Soleràs ben visible.

1,03 h. El corriol, ara força perdut i esllavissat, baixa fortament pel vessant de mà dreta.

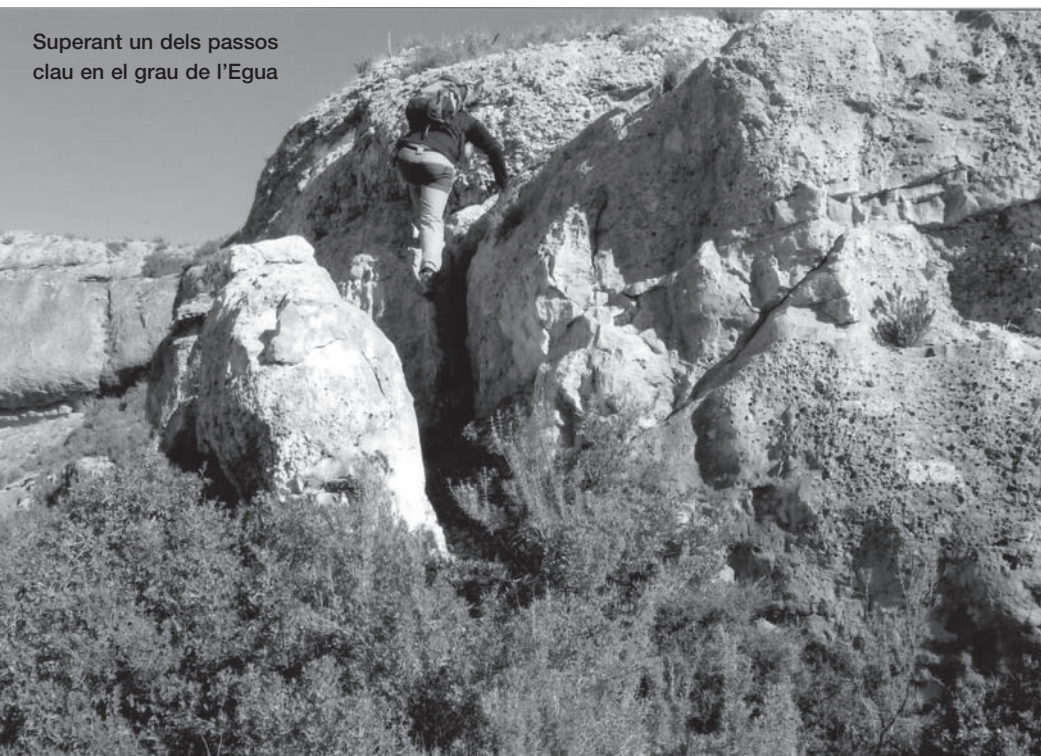
1,10 h. Estreta cornisa amb còdols inestables, per on cal passar amb atenció. Després es torna a baixar fort per un terreny poc estable.

1,15 h. Un petit esglaó, per sota del qual el cingle apareix tallat per un ressalt d'uns 4 o 5 metres. La baixada és a mà dreta, aprofitant uns esglaons picats a la roca en una mena d'esquerda o canal. Dos minuts després, es travessa un barranquet, i havent-lo passat el camí s'esborra (atenció a les fites). Deixant a mà dreta un corriol que baixa pel torrent, seguirem recte, baixant lleugerament entre matolls.

1,22 h. A l'esquerra, prop, veiem una roca estimbada. Segueix la baixada pel perdut corriol, descendim per uns esglaonats de roca que cal desgrimir.

1,30 h. Som a poca distància del riu Montsant, a l'altre costat del qual hi ha el mas del

Superant un dels passos clau en el grau de l'Egua

Soleràs. No hi cal arribar, sinó que, abandonant el camí que baixa al riu, es pren un corriol poc evident que gira a mà dreta (N, i després NW) per una feixa planera, enlairada uns vint metres sobre el fondal, en direcció a la part baixa del barranc de les Tosques. Aquest corriol és poc evident al principi i pot ser difícil de trobar, però a poc a poc es fa més definit, indicat amb fites esparses.

1,45 h. Es creua el torrent de les Tosques, a prop de l'estació d'aforament de l'embassament (460 m), que queda a mà esquerra. Poc abans s'ha deixat, a l'altre costat del riu, la cova de la Columna, anomenada així perquè hi ha una grossa estalactita en forma de pilar. Abandonem el corriol planer, que va a perdre's més enllà, a l'emboscacat del Bromet, i se'n pren un altre, enfiladís i assenyalat amb fites, que puja dretament pel marge dret hidrogràfic del barranc de les Tosques, a la nostra mà dreta. La pujada és forta, i el corriol s'hi enfila expeditiu, en direcció clarament N, descriu curtes llaçades, sempre indicat amb fites més o menys visibles i superant alguns petits esglaonats de roca, que en conjunt constitueixen el grau de la Mangala. La pujada és per una mena de coma de gran pendent, separada del barranc de les Tosques per un esquenall secundari. Més amunt, es creua una llenca inclinada de roca llisa, ja a prop de l'acabament de la pujada. Es té enfront i al damunt un marge de pedra seca, molt visible.

2,30 h. Un collet (662 m) a la carena de la Fumanya, que separa el fondal del barranc de les Tosques del racó del Bromet. El camí canvia de vessant, i baixa lleugerament en direcció NE entre el bosc, per la part alta de l'esmentat racó del Bromet, però aviat retroba la carena per retornar al vessant de les Tosques. Uns minuts després, per un portell entre roques, altre cop es passa al vessant del racó del Bromet, però poc després es tornarà al de les Tosques, i no l'abandonarem més. Tota aquesta part del recorregut és planera, seguint de prop la carena.

2,50 h. Mas del Torbíio (691 m) en un coll no gaire pronunciat, enmig de feixes de conreu abandonades. És una petita construcció, en avançada ruïna malgrat que encara pot oferir aixopluc precari. Aquí neix un camí carreter, actualment envaït per la brolla, que mena a l'Hostal de la Serra. Sense seguir aquest camí, prendrem la continuació del corriol que ens ha dut fins aquí, el qual va a pujar en diagonal en direcció NE vers un collet, a la dreta d'un imponent tormo de roca que té al peu una gran balma obrada.

3,00 h. Collet (730 m) a l'altre costat del qual retrobem el camí carreter procedent del mas del Torbíio. Sense prendre'l de moment, seguirem un viarany que neix al costat soler del collet, en direcció a la gran balma al peu del tormo de roca que vèiem tot pujant.

3,03 h. Cova o balma de Coll de Mònecs, tancada amb parets de pedra seca. Segons els historiadors, aquesta balma obrada és la romanalla d'un asceteri medieval, possiblement visigòtic. La toponímia ho confirma (Mònecs, del llatí *monacus*, monjo). Posteriorment, ha servit d'abric a pastors, caçadors, camperols i... excursionistes: en ple segle XXI,

alguns membres del Centre, entre ells el que signa, hi hem sojornat en nits hivernenques. I és que el lloc és extraordinari i gaudeix d'una magnífica panoràmica. És lamentable, però, el procés de degradació que pateix. Comparant amb una fotografia de Modest Monlleó presa fa mig segle, s'aprecia la desaparició de part del mur de tancament i del portal d'entrada, que aleshores encara conservava la llinda. Un cop vista la cova, retornarem al collet, cota 730 m.

3,06 h. Altre cop al collet (730 m). Seguirem cap a llevant cosa d'un centenar de metres el camí carreter procedent del mas del Torbíio, fins que una fita a mà dreta indica un petit grau que permet assolir la immediata carena. Un corriol la segueix en direcció a llevant.

3,10 h. Sortim a una pista, en un marcat revolt (si haguéssim seguit el camí carreter del mas del Torbíio, també hauríem arribat en aquest punt). Seguirem aquesta pista, que puja en direcció a llevant.

3,12 h. Collet (793 m) per on ja hem passat a l'anada (punt horari **0,08 h**). Seguim en sentit contrari la pista de vinguda.

3,20 h. Hostal de la Serra, on s'ha iniciat el recorregut.

NOTA: El mapa del Montsant d'Editorial Piolet situa el grau de la Mangala al racó del Bromet. Pot tractar-se d'un error de situació, ja que l'hem cercat debades en aquell indret sense trobar cap camí ni corriol que pugi amunt, i des de dalt tampoc n'hem vist indicis, malgrat que hem recorregut la zona i l'hem estudiat amb prismàtics des de diferents angles. Prou que n'hi devia haver, de camins, en altres temps, per accedir a les moltes feixes avui abandonades; però actualment no en queda rastre. En canvi, no consta a l'esmentat mapa el corriol de pujada a la Fumanya que hem descrit. Per tot això creiem que, probablement, el grau de la Mangala és l'aprofitat per aquest corriol. Tanmateix, la certesa definitiva no la tindrem fins que ho confirmin veïns de Margalef o Bellaguarda, coneixedors del territori.

Bibliografia

Sobre el grau de l'Egua: *El Montsant*. Antoni Cabré. Cossetània Edicions, Valls, 1999 (hi ha una reedició posterior). *Serra de Montsant*. Jaume Mas. Editorial Piolet, Barcelona, 2005.

Sobre el grau de la Mangala: No coneixem cap publicació que en parli.

Sobre Coll de Mònecs: *El Montsant i els Ermitans*. J. Lladonosa. Analacta Sacra Tarraconense, vol. IX. *Ulldemolins*. J. Lladonosa. Fundació Roger de Bellfort. Santes Creus, 1981. *El hechizo de Coll de Mònecs*. M. Monlleó, *Montaña* núm. 83, CEC, Barcelona, 1963. *La cova de Coll de Mònecs*. Sebastià Teixidó. Circular CEL, abril 1983.

Cartografia:

Serra de Montsant. Editorial Piolet-Desnivel Edic. 3a edició, Barcelona, 2004.

Text i foto: Manel Cortès

Madeira, el petit paradís de l'excursionista

Aquests darrers anys dins del cicle de projeccions Jordi Guivernau hem tingut ocasió de veure un parell de muntatges audiovisuals sobre Madeira que reflectien les meravelles de l'illa atlàntica. Quan la meua muller em va comentar que volia fer un viatge turístic, no vaig dubtar a recomanar la contrada.

Els viatgers que desitgeu visitar-ne les platges us quedareu ben decebuts. Pràcticament tota la costa és retallada i només hi ha petites cales recobertes de còdols. Per contra, els europeus "civilitzats" han descobert d'altres atractius. Hi trobareu nombrosos alemanys, anglesos i francesos caminadors mentre que hi ha poca gent de casa nostra. Així mateix, hi ha un fotimer d'agències que us organitzaran tota mena d'activitats però igualment us podeu aventurar vosaltres sols.

Conceptes bàsics

L'illa de Madeira es troba situada al nord de les Canàries i al sud-est de les Açores, a uns 500 quilòmetres de la costa del Marroc. Les illes Açores, Madeira, Canàries i Cap Verd formen un conjunt anomenat la Macaronèsia, caracteritzat per ésser illes d'origen volcànic. Per fer-vos una primera impressió gosaria dir que és una illa definida perquè no hi ha planes, tot és pendent. Com va dir la meua esposa, allí el carrer Cavallers de Lleida faria el ridícul. Sembla que en els mapes dels romans ja apareixia amb el nom de Madera —segurament per l'abundor d'arbres— però no fou fins al segle xv quan els portuguesos en van prendre possessió en l'expansió del seu imperi colonial d'ultramar. Per tant l'illa romanica desprovista de població nativa. És per aquest motiu que no hi heu de cercar tampoc grans monuments històrics. En les guies us parlaran sempre de les meravelles de la catedral de Funchal, la capital, però no us feu gaires il·lusions. El seu enclavament en el centre de l'oceà Atlàntic és estratègic i econòmicament es va veure molt vinculada amb Gran Bretanya quan va esdevenir una potència marítima.

És una illa sota el govern portuguès amb un cert grau d'autonomia. En els darrers anys ha canviat moltíssim i les infraestructures han millorat considerablement grà-

cies a les ajudes de la Comunitat Econòmica Europea. Tradicionalment ha estat un centre turístic europeu i actualment el turisme és el seu motor econòmic.

Em permeto afirmar que el principal atractiu de l'illa és la seva bellesa natural. Més de la meitat de l'illa és recoberta per la vegetació laurosilva. Una mena de selva exuberant que havia poblat el sud de la Mediterrània i després de les darreres glaciacions només en resta petites franges al sud de la península Ibèrica i al Marroc i, principalment, a les illes de la Macaronèsia. El fet de tractar-se d'una illa volcànica fa que es trobin força endemismes que s'han adaptat als trets propis de cada indret.

Els illencs han sabut aprofitar molt bé la seva riquesa natural i han arranjat un gran nombre d'itineraris excursionistes perfectament senyalitzats i mantinguts. Un dels elements distintius són les "levadas" que són canals que duen l'aigua de la muntanya, especialment del vessant nord, als camps conreats i als nuclis poblats del migdia. N'hi ha uns 2.000 quilòmetres, resseguits molts cops per senders.

Algunes propostes

Després de comentar-ho amb els/les companys/es que ja havien visitat l'illa crec que podem fer alguns suggeriments per conèixer Madeira que ens hem permès recollir:

a) Cascada do Risco i das 25 Fontes

El primer recorregut que us proposem és visitar dos dels indrets més bells. Ens hem de situar en l'aparcament de Rabaçal, situat en el centre. Si us agraden les carreteres estretes i en pendent, podeu pujar des de Ribeira Brava en la costa. Pregareu perquè no us baixi un cotxe de cara i hagueu de fer maniobres per avorir-vos.

Des de l'aparcament prenem una carretera asfaltada cap a la casa forestal de Rabaçal; es pot fer la baixada en un autobús turístic (2 km). A la vora de la casa surt un camí carreter, senyalitzat, que prendrem. Anem pel PR-6 i està tot l'itinerari perfectament senyalitzat. Als pocs minuts hi ha un trencall a l'esquerra que davalla cap a una

“levada” inferior que prendrem a la dreta, tot seguint els rètols. Caminem envoltats de vegetació per un agradable senderoi.

Deixem la “levada” abans de creuar una barrancada i agafem un ramal a la dreta que ens duu a la *cascada das 25 fontes*. Per arreu hi surt aigua. Retornem sobre els nostres passos i pugem al camí anterior. En arribar a la cruïlla anem ara a l'esquerra fins a arribar al Risco. Es tracta d'una altra cascada però de majors dimensions, està tota embolcallada de molses i falgueres. S'imposa el color verd amb les seves diferents tonalitats. Retornem cap a la casa forestal de Rabaçal (2 hores 30 minuts).

b) *El pic de Ruivo*

El pic de Ruivo constitueix el cim més enlairat de l'illa. Es tracta d'un antic volcà; al llarg de tot el recorregut anirem marxant per antigues laves d'uns colors negres, rogencs i ocres sempre recoberts de vegetació. Iniciarem l'excursió en el pic d'Arriero a 1.810 metres. El Ruivo està a 1.863 metres. Sobre el paper no caldria fer gaire desnivell però la realitat és ben diferent, caldrà davallar fins a un enfonsat coll, voltar el pic de la Torre amb unes espectaculars agulles i arribar a un altre coll al peu del pic Ruivo. Anem pel PR-1, sempre ben senyalitzat.

Al llarg del trajecte trobarem 1.800 graons. En algun dels moments el sender està excavat en la roca. Així mateix, cal travessar un túnel d'una trentena de metres que ens obligarà a dur una llanterna. Hi ha algun mirador excepcional. Es tracta d'una ruta totalment diferent a la resta de les que us proposem en aquest article pel seu caràcter plenament muntanyenc.

Després de caminar tres hores arribem al refugi de muntanya de Ruivo. Una mica més amunt assolirem el *pico do Ruivo* on podrem fruit d'una de les més meravelloses panoràmiques. Els excursionistes que han contractat la ruta en una agència podran descendir a l'Achada do Teixeira (2,8 km) on els recollirà una furgoneta, si heu anat pel vostre compte caldrà tornar fins al pic d'Arriero (6 hores).

Cal tenir present que molts dies aquests alts paratges de l'illa estan coberts de boira i no podreu fruit les extenses vistes.

c) *Ponta do Sao Lorenço*

Aquest tercer suggeriment és totalment diferent als anteriors ja que transcorre per la costa i gaudeix d'unes sensacionals panoràmiques sobre el mar i els penya-segats basàltics que formen la *ponta* de Sao Lorenço situada en el vèrtex nord-est de l'illa.

Hem d'accedir per la vila de Caniçal que va ser fins al segle passat un important port ballener. Hi ha un museu dedicat. En aquest indret es va filmar la famosa pel·lícula *Moby Dick* (1956). Diuen que John Huston quan va pujar per primer cop al vaixell del rodatge es va marejar terriblement i totes les escenes generals van estar fetes per un extra i la resta foren filmades en un estudi.

Seguidament ens arribem a l'aparcament de la Baia d'Abra i iniciem el recorregut pel sender PR-8. La punta de Sao Lorenço està molt castigada pels vents i sempre assolellada ja que té un clima semiàrid amb vegetació de secà que contrasta fortament amb les excursions dels dies anteriors. Les vistes marítimes són impressionants amb les ones picant en els penya-segats on s'han format curioses coves. Arribem fins a la casa do Sardinha on iniciem el retorn. Davant hi ha un petit turó per on podem pujar optativament. Des de dalt tindrem una visió de l'*ilheu da Cevada i do Faro* que finalitzen l'allargassada punta. Entre anar i tornar es pot emprar dues hores i mitja.

d) *Levada do Furado*

Us suggerirem dos itineraris que recorren les canalitzacions de l'illa. L'anomenada Levada do Furado s'inicia a Ribeiro Frio en el centre de l'illa. Fou realitzada l'any 1822, en alguns indrets corprèn pensar com es devien fer aquelles tramades sense maquinària, d'una forma que podríem dir artesanal. Té una llargada d'11 quilòmetres. En molts trams el camí paral·lel al canal està picat en la roca i hi ha algun paratge que fa feredat mirar avall on la selva no deixa veure el fons. Encara que sempre hi ha una barana de protecció. També es passa algun túnel que exigeix passar amb l'ajut de la llanterna. L'arribada és a la Portella, un curiós port de muntanya on hi ha unes belles parades on venen tota mena de flors tropicals. En tots els recorreguts aquí presentats es troben una munió de flors de colors vius. Des d'aquí dalt es gaudeix una interessant perspectiva sobre el Porto da Cruz en la costa nord. El recorregut està senyalitzat com PR-10.

e) *Levada do Caldeirao Verde*

S'inicia el recorregut en el parc forestal de Queimadas on hi ha un refugi bastit amb un teulat de palla (*palheiras*) com les cases típiques de la zona de Santana. Al llarg del

recorregut anirem passant túnels i ponts fins a arribar a la cascada de Caldeirao Verde que té una alçada propera als 100 metres. El recorregut està senyalitzat com PR-9 i té una llargada de 13 quilòmetres que inclouen l'anada i la tornada.

Igualment caldria visitar el Curral das Feiras (el refugi de les Monges), indret on s'amagaven les monges davant les contínues incursions dels pirates. És un antic cràter que cal observar des dels miradors enlairats laterals. Fins fa cinquanta anys no es va poder obrir un camí carreter per comunicar-se. Des de la Boca da Corrida surt un sender que va a l'Encumeada passant a prop de Pico Grande (1.657 m) en el segon massís més alt de l'illa. Són 12 quilòmetres de travessia, senyalitzada com PR-12.

Si teniu ocasió visiteu les coves volcàniques de Sao Vicente. Són unes grutes turístiques que us permetran tenir un coneixement sobre la formació de Madeira. La costa accidentada del nord entre Sexal i Porto Moniz és recorreguda per una carretera vella que fou anomenada la carretera de l'Or pels anys que hi van treballar. Està picada en els penya-segats que cauen a plom sobre el mar. Actualment han fet una carretera nova però no té cap interès paisatgístic. A Porto Moniz us podreu banyar en unes piscines naturals del mar.

A 40 quilòmetres de Madeira es troba l'illa de Porto Santo on a diferència de la primera hi ha una platja de sorra de més de set quilòmetres ideal per als qui els agrada les cabussades a l'oceà. Així mateix hi ha alguns senders de petit recorregut que ens permeten assolir alguns dels seus cimals.

De totes formes el millor que podeu fer és perdre-us per l'illa amb la seguretat que descobrireu raconades ben interessants.

Text i fotos: Montse Ibáñez i Joan Ramon Segura

Castor (4.228 m), un quatre mil assequible

Juntament amb el Pollux, el bessó més alt que es troba en la zona limítrofa entre Itàlia i Suïssa, s'aixeca a una altitud no menyspreable però de fàcil ascensió per la seva via normal, tot sortint a primera hora des del refugi Quintino Sella (3.580 m). Es tracta d'un quatre mil senzill, de travessa glacial i d'una aresta final, llarga i estreta de gran bellesa. Tot i la seva aparent senzillesa, cal prendre les mesures de seguretat que requereix tota muntanya d'aquesta envergadura: vigilar amb les esquerdes, atenció amb les cornises, seracs i allaus.

La ressenya aquí presentada està feta per pujar al cim en dos dies, un d'aproximació i aclimatació fins al refugi, i el segon per fer cim i tornar de nou al fons de la vall. La primera jornada ens portarà unes sis hores des de la Trinité, a 1.970 m, en canvi unes tres hores i mitja si agafem el telefèric que ens porta a la Colle Bettaforca, que ens deixa a uns 2.700 m d'altitud. Des d'aquí fins al refugi, el camí està marcat amb fites i marques grogues que ens duren sense cap problema al refugi tot passant unes cordes fixes en l'últim tram per guanyar el fort desnivell final. El refugi es troba dalt d'un esperó rocós al final de la gelera.

El dia que fem el cim, hem de calcular entre dos i tres hores de pujada, i poc més de la meitat del temps de baixada. Sortim a trenc d'alba des del refugi i ja podem sortir amb l'arnés i els crampons posats. Pugem els seus pendents de la gelera Ghiacciaio Felik, tot contemplant davant nostre l'aresta que una hora després ens portarà directes al cim. Un cop al peu del circ, fem una empinada diagonal a la dreta i una altra a l'esquerra, superant uns 200 m de desnivell en poc recorregut (pendents d'uns 40°) fins que arribem als encontorns del

Felikjoch. Un cop en aquest punt, tocant els 4.000 metres, podem veure la grandiositat del lloc: els Liskham, les estribacions del Monte Rosa, la zona de Mischabel, les geleres,... i una impressionant aresta a la nostra esquerra.

Seguim per aquesta aresta, ampla al principi, fins abans de la punta Felik (4.174 m). A partir d'aquí, i per una aresta estreta i exposada en alguns punts, assolim sense complicacions el cim del Castor (4.228 m). Grand Paradiso, Mont Banc, Grand Combin, Matterhorn, Breithorn, el grup de Mischabel, etc. es poden veure en l'horitzó. Segurament són primeres hores del matí i si no fa vent, val la pena assaborir el moment. Aquí cadascú que es faci les vistes i pensaments que li toquin en aquest moment.

Per tornar al refugi només cal desfer el camí que hem fet durant el matí i arribem en poc més d'una hora i mitja al refugi i des d'allà refer motxilles i de nou al telefèric que ens portarà fins al fons de la vall.

Accessos: punt de partida, el poble de Gressoney la Trinité, concretament nosaltres vam fer nit al càmping Marguerita. Els plànols a escala 1:25.000 de la zona de Monte Rosa.

Aquesta ascensió la vam fer el passat 13 i 14 d'agost de 2008. Hi érem: en Roger Martí, l'Edu Fornells, la Maria Llopart, el Jordi Pol, la Ilda i el que signa l'article.

Text i fotos: Miquel Àngel Ramos Pintó

Neu, allaus i formació

Enguany ha estat un hivern excepcional climatològicament. Feia anys que la neu no era tan abundant al Pirineu. Fins i tot, el risc d'allaus ha assolit el màxim de grau cinc. No és doncs estrany que les incidències i els accidents en la muntanya hagin estat constants (informació a <www.acna.cat>) al llarg de la temporada. A mitjan febrer els accidents per allaus han estat deu amb quatre víctimes mortals, tot i que en el període d'hivern 2007-2008 foren dotze amb onze víctimes. Tot plegat cal dir que està augmentant el nombre de practicants d'activitats a la neu. Però resulta prou important reflexionar i recollir algunes idees sobre com realitzem les nostres sortides. I més després d'haver realitzat, dins el programa d'esquí de muntanya, un curs de neu i allaus.

Ara que sembla que ser federat de muntanya ens reportarà, possiblement, avantatges significatius (<<http://www.feec.org/Noticies/noticia.php?noti=4404&seccio=0>>) hauríem de pensar en els riscos i en la forma d'intentar prevenir-los, tot sabent que el risc zero no existeix. La primera idea és conscienciar-nos de la necessitat de millorar la nostra formació i coneixement sobre el medi natural a l'hivern. La segona, és la responsabilitat d'anar informats a la muntanya, tot tenint en compte que hi ha

un gran ventall de possibilitats per conèixer les condicions de la neu, la predicció del temps i el risc d'allau. La tercera, i no menys important, és portar la motxilla ben preparada amb pala, sonda, manta tèrmica,... Sense oblidar l'aparell ARVA, que cal saber utilitzar.

Aquestes són algunes de les idees que vam poder reafirmar els qui vam participar en el curs. Aquest se celebrà els dies 15 i 18 de gener i va estar organitzat per la SEAM, amb col·laboració a l'Associació pel coneixement de la neu i les allaus (ACNA). En una xerrada de dues hores, el dijous 15 al CEL, en Carles Garcia, nivòleg de l'Institut Geològic de Catalunya, ens introduí de forma teòrica a les característiques de la neu, la nivologia, els riscos i els tipus de neu, els tipus d'allaus... En la jornada pràctica, en un matí de diumenge intensiu a la vall de Conanglions, els nivòlegs de l'Aran Ivan Moner i Jordi Gavalda, juntament amb Josep A. Muñoz van dirigir un profitós treball de camp. Els participants vam adquirir coneixements sobre la morfologia de la neu i els elements que poden ser els desencadenants d'allaus a la muntanya. Essencials van resultar les pràctiques d'autorescat en situacions d'accident, amb l'ús dels aparells de recerca de víctimes (ARVA), així com la forma més correcta de localitzar i desenterrar possibles víctimes. En aquest sentit, prou interessant, per desconeguda, fou la pràctica sobre com utilitzar la pala de neu i la sonda en un rescat.

El curs fou una bona forma de conscienciar-nos de la necessitat de prendre mesures preventives en les activitats en la natura com ara l'esquí de muntanya i les caminades amb raquetes de neu. Lamentem que el curs no pogués comptar amb la màxima participació; cal entendre que per fer el curs prou dinàmic, les places es van haver de limitar a una desena de participants per formador.

De tota manera, caldria conèixer l'**Associació pel Coneixement de la neu i**

les allaus (ACNA). L'objectiu, entre d'altres, és divulgar els riscos associats a la neu i les allaus i, per tant, fomentar la formació de persones que practiquem esports de neu. En el seu web podeu trobar tot tipus d'informacions per conèixer millor el medi natural a l'hivern i ofereix, a més, un ventall de cursos molt especialitzats. Us animem a consultar-lo i a fer-vos socis de l'associació (<<http://www.acna.cat/>>). Cal tenir en compte que, cada cop que sortim a la muntanya, cal complir amb el protocol de revisió de bon funcionament d'ARVA i de material obligatori, sense oblidar la consulta als butlletins d'allaus. Esperem poder realitzar altres jornades tan profitoses.

Prediccions del temps i risc d'allaus

<www.meteocat.com/mediamb_xemec/servmet/>
<www.meteocat.com/mediamb_xemec/servmet/marcs/marc_prediccio.html>
<www.aemet.es/es/eltiempo/prediccion/montana>

<www.barrabes.com/eltiempo/portada.asp>
<www.france.meteofrance.com/france/montagne>
<www.lauegi.conselharan.org/index.php>
<www.meteocat.com/mediamb_xemec/servmet/marcs/marc_prediccio.html> (Butlletí Allaus Cat.)

Webs d'interès

<www.esquidemuntanya.com>
<www.nomesneu.com/home/portadanomesneualps122007.htm>
<www.feec.org>
<www.camptocamp.org>
<www.meteosort.com>
<www.acna.cat>

En qualsevol pàgina de les diverses estacions d'esquí podeu visualitzar webcams en línia.

M. Lluïsa Huguet Recasens

V I D A D E L C E N T R E

Apunts i comunicacions

Sé que la revista *Aresta* no és espai per manifestar qüestions personals, però tinc la necessitat —i la complicitat de la redactora en cap— per donar les gràcies als companys i companyes que van col·laborar en la festa sorpresa que es va organitzar amb motiu del meu aniversari. No em vaig cansar de donar les gràcies a tothom, però no voldria oblidar-me ningú dels que em van oferir segurament un dels dies més joiosos en aquest efímer pas per aquesta vall de llàgrimes. Vaig ser l'home més feliç del món.

Joan Ramon Segura

El dia 7 de maig tindrà lloc a la Biblioteca Pública de Lleida la presentació del llibre *Excursions pel Montsec*, de Joan Ramon Segura, guanyador del VIII Premi Vèrtex, concedit per la FEEC. A l'acte de presentació hi assistiran Xavier Massot, col·laborador de l'obra, i Daniel Planas, president de la FEEC.

Malgrat que el dia va començar rúfol i força fred, el diumenge 15 de febrer es va dur a terme la primera sortida pràctica del V Curs d'orientació al Coll d'Àger; l'activitat consistia a seguir un itinerari establert a partir de les coordenades d'una sèrie de punts, tot posant en pràctica les tècniques explicades a les sessions teòriques de la setmana passada. La segona pràctica consistí en la II Marxa d'orientació de Lleida, que se celebrà el diumenge 22 de febrer. En aquesta, els participants van haver de seguir l'itinerari previst, per equips, amb l'ajut del mapa i la brúixola.

Apunts i comunicacions

Amics del CEL, com ja sabeu per Nadal no es va celebrar el sopar de cloenda de l'any. No és que l'haguem oblidat, ni que vulguem deixar enrere aquesta trobada anual dels socis i sòcies del centre. Ben bé al contrari, el reprenem amb un nou aire, enmig del bon temps, envoltats de natura i amb ganes renovades.

Així doncs us convoquem a tots: grans i petits, escaladors, senderistes, esquiadors, raqueters, espeleòlegs, voladors, ciclistes, submarinistes, vuitmilers, tresmilers i els que caminen vora la mar també...

En fi, a tots els amics i amigues del CEL us esperem **el dissabte 13 de juny al pavelló de Rufeà**.

Aprofitant la secció gastronòmica i musical del centre (que també les tenim), gaudirem d'una de les millors arrossades de l'horta de Lleida, amenitzada amb la música de NEVERA 1, i per descomptat enmig de bona companyia.

Us hi esperem a tots!!!!!!

Refugi del Pletiu de l'Extrem al terme municipal de les Avellanes i Santa Linya

El 24 de març de 2009 s'acaben les obres dutes a terme al refugi del Pletiu de l'Extrem, propietat de la Generalitat de Catalunya. Aquest refugi està situat a la serra de Mont-roig, al terme municipal de les Avellanes i Santa Linya de la comarca de la Noguera (UTM: 323408, 4640766). L'objectiu d'aquest projecte ha estat l'arranjament del refugi del Pletiu de l'Extrem i el seu entorn immediat, per tal de millorar i mantenir les instal·lacions. La finalitat del refugi és permetre l'aproximació a la natura i la realització d'activitats lligades amb l'educació ambiental i el coneixement de l'entorn natural de l'espai.

Per garantir una millor conservació de la instal·lació, el refugi disposa d'una part lliure i d'una part tancada. La part lliure es destina com a aixopluc per a un ús més general i no cal cap autorització per a la seva utilització. Per contra, per fer ús de la part tancada cal adreçar-vos als Serveis Territorials a Lleida del Departament de Medi Ambient i Habitatge (tel. 973 28 39 30) o a l'Ajuntament de les Avellanes i Santa Linya (tel. 973 45 40 04).

Us comunico que hem tramès aquest ofici a entitats i organitzacions del territori vinculades al medi natural (Consell Comarcal de la Noguera, FEEC, Centres Excursionistes de Lleida i Balaguer i moviments escoltes) amb l'objectiu de donar la màxima difusió de les millores realitzades i de les noves normes d'utilització del refugi. Per aquest motiu, us agrairíem que ho féssiu extensiu a altres entitats i/o col·lectius que considereu interessats.

Joan Farré Viladrich, director dels Serveis Territorials

Benvinguts al Centre:

Adrià Borràs Álvaro

Josep Mallo Díaz

Marc Puertas Calderó

Guillem Urbano Teixidó

Maria del Mar Fernandez Villalba

Joaquim M. Mateu Casellas

Jaume Roselló Begué

Neus Ibáñez Perales

Raül Minoves Sabanés

Xavier Roselló Begué

